

56800

France Kavilnik

DR. GOJMR KREK

030004232

LD=9M78210

Potovanje na Véliki Zvonik (Grossglockner).

elikansko koroško goro „Véliki Zvonik“ pohoditi za trdno sem sklenil lansko leto, ko sem jo 18. septembra zadnji pot s Triglava videl. Odpeljal sem se tedaj v nedeljo 4. avgusta zjutraj pri grdem vremenu, mislé, da po grdem vremenu mora priti lepo, z Rudolfovo železnico do Trbiža, in od tukaj po obedu z vozom naprej v Belak; ob 5. uri popoldne sem bil v gostilni „pri pošti“. Ker ni bilo boljšega početi, grem peš Belaške toplice ogledat. Malo ljudi, slaba pijača in postrežba — kaj hoče v takih okoliščinah zdrav človek v toplicah početi! — in to tudi mene kmalu žene nazaj v Belak na Stadlerjev vrt, ali tudi tukaj je bilo zelo dolgočasno, tedaj se vrnem v gostilno „pri pošti“. Tu je sedelo pri dolgi mizi mnogo gospodov, ki so se ravno pogovarjali o hribolazcih. Nategoval sem radoveden pogovore njih na svoja ušesa, in kmalu se utaknem vmes in jim povem, da potujem na „Véliki zvonik“ in da dobrega sveta potrebujem. Prijazno mi svetujejo: naj se peljem z Rudolfovo železnico do Gornjega Dravburga (Oberdrauburg), naprej potem z vozom do Dels in tukaj prehodivši hrib Iselsberg naj grem v Vogliče (Winklern). Zahvalivši se za dober svet grem spat.

V ponedeljek 5. avgusta zjutraj zgodaj se odpeljem z domačim omnibusom na kolodvor, od kodar smo ob pol 5. uri odrinili. Železnica gre na desni strani Drave po Dravski dolini čez Pater-nijon, pri Mauthbrücken-u gré čez Dravo na levo stran, in prišli smo v Spital; malo od tod naprej gré železnica čez reko Lieser, ktera iz Malte doline priteče in se koj pod Špitalom v Dravo izliva. Potem pride Belski most (Möllbrück), na koncu Belske doline gré železnica čez reko Bela (Möll), ktera se tudi malo spodej v Dravo izteka. Pri Sachsenburgu prevozi železnica dvakrat Dravo ter potem zmirom na levi strani ostane. Ob 9. uri smo bili v gornjem Drauburgu (Oberdrauburg) v gostilni pri „Pontilu“. Po kosilu se odpeljem ravno ob 12. uri od tod na kolah naprej. V pol ure sem bil v Rosenbergu na koncu koroške dežele (gornje Dravske doline) in Tirolske, v nižji Pusterski dolini. Tu naprej so hribovski hudourniki cesto dvakrat tako raztrgali, da sva z voznikom komaj konja in voz čez spravila.

Ob dveh popoldne se pripeljem v Delse do gostilne Pruzzenbacherjeve. Vas je majhna, pa že precej visoko leži. Gostilna je bila polna mladih fantov, štirji teh so imeli šopke, vsi dobre volje.

Na vprašanje moje: kaj to pomeni, mi odgovori krčmar, da so 22 let starega fanta pokopali, zdaj si pa z vinom veliko žalost tolažijo. So pač — si mislim — navade povsod enake! Pruzzenbacher mi prinese pivo, naprosim ga, naj mi tudi vodnika čez Iselsberg preskrbi. „Glai Herr! — mi odgovori. Kmalu potem zapazim staro ženico z visokim špicastim klobukom okrog mene se sukati. Na vprašanje ali kmalu vodnika dobim, mi odvrne Pruzzenbacher: „S Majcele ischt scho längscht do“. Ženica stopi pred-me in pravi: „do bin i“. — Dobro! toda potežkajte mojo popotno skrinjico, ali jo bote mogla nesti. Ženica prizdigne ter reče: „S get scho“. Koliko bom pa plačal — vprašam. En goldinar — reče — je tarifa, 25 funtov zastonj; kar je pa čez, se plača od funta po 4 kr. — In jela sva koračiti v hrib. Vsakih 100 korakov je počivala ter tožila, da težko sope, ko pa je mlada bila, je marsikterega možaka v hoji užugala. Na vprašanje, zakaj jej pravijo „Majcele“, mi odgovori, zato, ker sem za Marijo krščena, pišem se pa Einetter in sem že 67 let stara.

V eni uri prilaziva vendar na vrh hriba „Iselsberg“, ki je 3728 čevljev visok. Na levi kaže napis: „Gefürstete Grafschaft Tirol und Vorarlberg, Ortschaft Iselsberg, Bezirk Lienz“, na desni pa „Herzogthum Kärnten“, „Gasthaus zur Wacht Nr. 3“. Gostilničar Pavel Mayer toči dobro tirolsko vince. Tukaj čez je bila nekdaj rimska cesta; tudi gostilni napis priča, da so nekdaj tu colnarji stanovali. Kmalu greva z mojo ženico naprej mimo toplic, ki imajo 3 vode: „das Schwefelwasser“, „das Gliederwasser“ in „Magenwasser“. Navzdol sva dobro hodila in prišla ob 5. uri popoldne v Vogliče (Winklern). Vogliče stojé na meji spodnje in gornje Belske doline (Möllthal). Med visocim hribovjem po gornji Belski dolini, kateri proti „Sveti krvi“ tudi pravijo „Grosskirchheimerthal“, šumé divji potoki, ki drviyo v reko Belo (Möll); velike pečine, ki ležé po dolini, kažejo, da je na strmih hribih njih nekdanji dom bil. Tudi dalje naprej v „Sagriz“ je svet ves hribast; pravijo, da bil se je pred več stoletij velik kos hriba „Mohrenkopf“ odtrgal in celo vas zasul. Da to ni prazna pripovedka, dokazujejo nam mnogovrstna reči, ktere še dandanes tú izkopljejo. — Most, kateri pelje na levo stran reke Bele, je bil podrt in višoč na verige privezan; krog njega vsa cesta strgana po hudih nalihiv preteklega tedna jako dereče reke Bele. Ker z vozom ni bilo mogoče čez, sva se z najetim fantom, ki mi je skrinjico nesel, plazila čez jako nevarni viseči most, in potem kmalu prišla v Dole (Döllach); za vasjo pod hribom je grad Grosskirchheim. Tu je bilo nekdaj veliko bogastvo, ker so visoko nad gradom na imenitnem hribu „Goldzeche“ (9036) čevljev visokem) zlato rudo kopali: ali zdaj ga večni led zakriva. Nek' gospod Kompoš zida poslopje in rudo koplje v „Goldzech-i“, ali, pravijo, da se mu kaj malo splačuje. Po isti dolini teče voda „Zirknic“ s krasnim slapom ali vodopadom „Zirknizfall“ imenovanim; v znožji pa je potok v več stoletjih pečino tako izjedel, da je podobna veliki podzemeljski jami (Grotte).

Od Dol (Döllach) naprej je dolina ožja; vse ohribje v nebo strli; tam pa tam vidiš kakošno bajtico. Pri „Gradenbach-u“ na

desni strani reke Bele, čez 400 čevljev navpik, se izliva imenitni slap „Jungfernsprung“ v globočino, dirjale v Belo. Lepo ga je videti, kakor da bi sam srebrni prah doli padal. Pravijo, da v starodavnih časih je neka deklica, siljena od pohotnega lovca, raje tukaj doli skočila in smrt storila, kakor da bi se bila njemu vdala.

Kmalu se gré bolj v hrib; šum se sliši že od daleč in če dalje bolj bobneč, in ravno pod vasjo „Zlapp“ (Nemec je to čisto slovensko imé Slap popačil v Zlapp) je sloveči slap Bele „der berühmte Möllfall am Zlapp“, ker cela reka Bela čez grozovite pečine pada.

Na vrhu vasi zagledam več luči; fantič, ki me spremlja, pravi, to je „Heiligenblut“ (Sveta kri), kamor sem priromal ob 10. uri zvečer, v edino gostilno k „Schoberju“.

V „Sveti Krvi“ sem bil tedaj že blizo svojemu cilju.

V gostilnici je sedela množica prijateljev planin, ki mi, ko jim povem, da potujem na Veliki Zvonik, kar brž med seboj pokažejo moža, ki mi bode dober vodnik. In res Pichler — tako mu je bilo imé — stopi pred me in se ponudi za spremljevalca. Dobro! rečem in mu sežem v roko. Pichler pravi, da vreme bode jutri ugodno, samo, da mora še enega vodnika oskrbeti. Malo pomisli in kmalu zakliče: e! ga že imam, Tribusser Sepl bode. In vsa družbica pritrdi, da Sepl je dober. Jutri popoldne ob 3. uri pridem — pravi — da potrebno skupaj spravimo in ob 4. uri od-rineva. — Vesel, da imam zanesljivega spremljevalca, grem k po-čitku.

V torek zjutraj ob 6. uri vstanem, pokukam skozi okno, in — ravno pred očmi mi je stal Veliki Zvonik kakor slečen hleb sladkora; že ga je obsevalo solnce, da se je svetil, kakor da bi bil s srebrno peno potresen. V tem trenutku nisem imel v srcu druge želje, nego to, da bi jutri tudi tako čistega kakor je danes pod seboj imel.

Brž potem se podam v gostilnico na zajuterk, kjer mi je bila že kava pripravljena. Zdajci pa jo pridrvi gosp. Habermayer noter, ter mi naznani, da je 6 družeb danes na Zvoniku. Dá mi potem svoj daljnovid; kukam in kukam, in res kmalu zagledam prve že na robu malega Zvonika, zadnje pa še le na „Hohenwarte“ koračiti. S prostim očesom pa sem ljudi videl kakor muhe po snegu gibati se.

Kaj lepo in že precej visoko — 4500 čevljev — stoji vas „Sveta Krv“ med visocimi hribi. Ta kraj se je še le po smrti sv. Brikeija jel čislati in se zdaj še obiskuje čez tisoč let. Naj svojim bralcem povem, kaj pripoveduje zgodovina o Sveti Krvi.

Brikeij je bil po rodu Danec. Romal je na Grško, kjer je pod cesarjem Leonom se odlikoval z bistro glavo v vojski, pa je tudi pobožen mož bil. Cesar, čegar ljubljene je Brikeij bil, ga je postavil za vodjo armadi. Jelo pa se mu je tožiti po domovini, zato prosi cesarja za odpust, da more romati domú. Cesar mu to dovoli s pristavkom, naj si za svoje zasluge izvoli, kar koli želi. On pa prosi cesarja za nekoliko kapljic svete krvi, ktero so hranili

v cerkvi sv. Zofije v Carigradu. Dobivši to se napravi v romarsko obleko, pripelje se v ladiji na Laško, gré čez Juliške planine proti Noriškim. Viharna noč ga je tukaj ob življenje pripravila. Trije pšenični klasje so na grobu izrasli, knapi so našli truplo, na prsih pa pergamentno pismo, kdo da je. Dva vola so vpregli, da bi truplo na pokopališče peljala; ko pa so prišli na mesto, kjer zdaj cerkev stoji, vola nikakor nista hotela naprej, in za to so ga tukaj pokopali. Malo dni potem so opazili, da ena noga iz groba molí, na njej pod zavozo pa vidijo rano in v rani najdejo majhno flaško, v kateri je bila rudečkasto-črna kri. To se brž naznani nadškofu Salcburškemu, ki se obrne na patrijarha Carigradskega, kateri potrdi, da je to resnično sveta kri. Več stoletij je stala nad grobom samo majhna kapelica, kakor pravijo, edino kristjansko mesto med pogani (ajdi) v tem kraju. Še le 1443. leta so današnja cerkev zidali.

Šel sem tudi jaz cerkev ogledat. Véliki oltar, ves lesen, je umetno izdelan; na sredi cerkve se gré doli po stopnicah v kapelo; na enem oltarji leži podoba sv. Brikeja. Leta 1729. so z dovo-ljenjem papeža odprli grob in našli so kostí še trdnega človeka. — Ko mežnarja dobim, ga prosim, naj fajmoštru pové, da tujec popotnik želi sveto kri videti. Kmalu pride gospod fajmošter s štolo, tabernakel odpré ter mi na krožniku na beli ruti majhen zelenkast glažek pokaže, rekoč, da se še znotraj na flaški prisušeno pozná, da je nekaj rudečega notri bilo. In res je bilo tako. Ko pa hočem en goldinarček na krožnik spustiti, mi gospod reče, da ni treba, le če hočem mežnarju zato, da ga je klicat šel, par kraj-carjev darovati. Rad sem to storil. Potem sem šel še na Kalvarijo, kjer razvaline kapelice stojé; od tod pa, še kakih 500 čevljev više, kakor vas „Sveta kri,“ sem opazoval Véliki Zvonik, radovaje se, ako se mi jutri posreči, da stojim više kakor ta beli velikan. Mežnar zdajci zazvoni poldne, in jaz jo pobrem k kosilu.

Ob treh popoldne pride Pichler ter mi pové, da je Sep-l že v Rovtah in da memo gredé ga dobimo; potem pa me vpraša: ali imam črna očala, rokovice in zeleno tulasto pokrivalo čez obraz. Rokovice mi posodi domača hči, pokrivalo čez obraz pa si brž kupim pri kramarici za 20 soldov. Dalje me Pichler vpraša: ali veliko jem in pijem, da bode vedel naročiti, kaj in koliko da vzameva seboj. Jaz ne jem in ne pijem veliko, meni bo vse prav odgovorim. In potem začne naročevati: 2 bokala vina, mesá, pečenke, salam, svinjine, sira, kruha, kave, sladkora in ruma. Dobro! sem si mislil; stradali ne bomo. Vse to in še jako ostre kramžarje, vrvi, zimsko sukno, pléd in škornje za reservo smo v koš nabasali in svetilnico privezali; v roko mi pa dá okovano, 7 čevljev dolgo palico. Zdajci sva se poslovila od prijazne družbe in tako ob 4. popoldne sva odromala na velikana, ki, kakor naši bralci vedo, še za več tisoč stopinj presega našega Triglava.

Zadnja vas pod podnožjem Vélikega Zvonika se imenuje Winkel in šteje malo hiše. Čez most na desni strani reke Bele (Möll) koračimo potem na levo gori v hrib mimo lepega slapa, ki ga dela potok Leiter. Na levi strani nad tako derečo in šumečo

vodo po ozki in nevarni stezi, imenovani „Katzensteig“, šli smo urno in prišli smo ob pol 7. uri zvečer v planinsko kočo „Leiterochsenhütte im Leiterthal“, 7 tisoč čevljev visoko. Z navadnim pozdravom „Grüss Gott!“ (kajti tū bivajo samo trdi Nemci) stopivši v kočo, najdemo staro majarico, ki je na ognjišču ravno ogenj napravljala, starega moža s sivimi lasmi, ki je za ognjiščem tobak pil, in pa 7 let starega fantka zraven njega sedeti. Pichler jim naznani, da bomo tukaj prenočili. Starček odgovori, da bomo dobro spali, ker ravno danes je z gore mrve nanosil. Jaz vprašam starčka, ali je kočja njegova; — ne, gospod, mi odgovori: „s war scho recht für mi, ober leider bin i nur der Holterbua“. Jaz pa si mislim: „da gibt's wohl alte Halterbuben“.

Kmalu se začne mračiti. Starček gré živino domú gonit, Pichler je za kuho pripravljajl meso, Sepl pa, čvrst mlad fant, je pobegnil v drugo manjšo kočo k mladi majarici v gostje. Tudi jaz grem za njim, in najdem Sepl na se ž njo prijazno pogovarjati. „Dober večer! lepa majarica — jo pozdravim — kako vam je imé?“ „Noandl hoas i“ mi odgovori prijazno. Sepl pa koj zraven pristavi: Noandl nam bode dobre emoke skuhala. Med tem se tudi Pichler približa, rekoč, da pri stari majarici mu je dolg čas. Ko je Noandl šla krave molst, je Sepl špehove, kakor bombe velike emoke v kotli večkrat pomešal, da se niso prismodili. V eni uri so bili kuhani. Potem jih dene v veliko skledo, pa vode s kotla na-nje vlije. Pichler pa vzame trsko in jih na krožniku na male koškeke razdeli. Vsak dobí leseno žlico, mene pa silijo, naj jaz začnem jesti. Ali ker nisem vedel, kako jih navadno jedó, čakam, da uni začnó; vzame se namreč košček v žlico, zajame iz skleda slane vode na-nje, da se lože požirajo. Radi smo pojedli vse. Ko pri stari majarici še dobimo „špeknockerle“ in jaz kave, gremó na mrvo spat.

V sredo zjutraj me iz sladkih sanj ob polu ene zbudé. Prav težko sem se ločil od lepo dišeče mrve. Ko spijem že pripravljeno kavo, smo v svetilnici svečo prižgali, palce v roke vzeli in ob eni iz kočje odrinili. Noč je bila jako temna. Sepl gré s svetilnico naprej, jaz za njim, Pichler pa tikoma za menoj. Šli smo po ne preveč težavnih kozjih potih zmirom kvišku na tako imenovani „Leiterochsenalpe“, in prišli smo ob treh na snežniku Leiter do podrte ute „Salmshütte auf der Salmshöhe“ 8468 čevljev visoko, ktero je kardinal Salm napraviti dal. V polu uri smo bili na „Leiterkesse“ in na večnem ledu.

Ker je ene dni pred po dolinah jako deževalo, je po hribih do kolena snega padlo — reče Pichler — postojimo malo in okrepčajmo se malo z žganjem. Potem črna očala na nos denemo, on pa je svetilnico vzel in nama naprej šel; jaz stopam za njim, Sepl pa za menoj. Pichler je s palico zmirom tal iskal, naročivši meni, naj zmirom v njegove stopinje stopam, a ne na stran, kajti nevarno je, kam drugam stopiti, ker se zaradi snega razpokeleji ledú ne vidijo. Večkrat bilo je treba razpoke široko prestopiti, ali preskočiti, ali če je bila razpoka jako široka, celó obhoditi jo. Videli smo, da nekatere ledene razpoke so deset ali pa še več sežnjev globoke.

Zdajci je jelo daniti se. Svetilnico smo na snegu pustili. Tenka in mrzla sapa je vlekla, v roke me je jelo tako zebsti, da nisem mogel palice držati; treba je bilo roke ob život drgniti, da ste se ogreli. Čem bolj smo prišli pod hrib, tem bolje je bilo hoditi; sneg je bil bolj zmraznjen in ni se vdiral tako. Prisedši pod „Hohenwartscharte“ videli smo prav navpik hrib v nebó strleti; sam led se je kazal.

Pichler in Sepl si natvezeta kramžarje, moji gorski „Kleinschusterjevi“ črevlji so pa zadostovali brez kramžarjev. Z velicimi težavami smo pririnili o 5. uri zjutraj na „Hohenwarte“ 10.056 črevljev visoko. Tù je bila nekaj koča, katero je dal kardinal Salm zidati in jo na čast svojemu pl. general-vikariju Hohenwartu tako imenovati. Očesu se odpre tukaj velikansk razgled na Pasterce „Franz Josefshöhe“, „Weisshorn“, Véliki Zvonik. — ali vse, kar vidiš, je le neizrečene velikosti večni led in večni sneg!

Od tod pa gazimo naprej po snegu proti „Adlersruhe“, kjer se hribolazci, ki pridejo od naše strani, snidejo s hribolasci, ki pridejo iz tirolskega Kals-a na vrh pri „Adlersruhe“, s Korošci pa, ki pridejo na vrh pri „Hohenwarte“. Zrak je jel tanjši vleči; iz nosa mi je kar voda lila, v prsih me je jelo tiščati in moč v nogah in po celem životu zapuščati. Francee! — si mislim — kaj pač bode konec tvoje predrznosti? Ali počasi naprej se je poboljšala pot, in srečno smo prišli ob polu 6. uri na „Adlersruhe“ 10.930 črevljev visoko. Tudi tukaj je kardinal Salm dal zadnjo kočo postaviti, o kateri pa zdaj še sledú več ni.

Od tukaj naprej se gré bolj na desno proti sredi Vélikega Zvonika nekaj časa naravnost kvišku (stopinje so bile v snegu in ledu že prejšnji dan vsekane) in potem proti južnemu robu Malega Zvonika. Pichler mi reče: zdaj vas pa bova s Sepelnom na vrv navezala. Jaz se branim, češ, da ni še potreba; ali on zagodrnja; „Herr, es muss sein!“ (mora biti!) in hočem ali nočem, kar biti je moralo. In pri tej priči mi deneta pas okoli života, Sepl z vrvijo spredaj, Pichler pa z drugim koncem koj za menoj. Pazljivo in tiho po vseh štirih smo lezli po stopinjah v ledu vsekanih, Sepl zmirom drži napeto vrv, Pichler pa mi je na noge pazil. Ko se malo okoli sebe ozrem, sem res videl, da je bilo potrebno, da sta me bila navezala.

Ob 6. uri smo pririli vrh Malega Zvonika, 12.090 črevljev visokega. Tukaj smo srečali že nazaj gredoča dva tujca, tudi na vrv navezana in vsak od dveh Kalserjevih vodnikov spremljevana. Jako težko smo se drug družemu ognili.

Ali zdaj pride še le najhuje. Spomnim se, da sem bral popis Zvonika, ki pravi: „Čez ta propad morejo človeka le angeljci spremljevati in Bog ga more skozi veliko okno gledati, da se srečno čez splazi. V imenu Božjem! — si mislim — le naprej, naj bode kar hoče; srčnim Bog pomaga. Pichler veleva: palice ostanejo tú, zdaj korajža veljá! — In kar tiho je postalo; nobeden ne črhne ne besedice. — Celó vozek rob je peljal navzdol. Sepl spredaj pazljivo pri vsaki stopinji moje noge podpira, Pichler pa odzadej vrv jako napeto drži, jaz pa se držim dratú čez brezno napetega.

Na ozkem robu nisem od samega božjega strahu imel časa ne na desno ne na levo stran v tisoč črevljev globok propad ozreti se. Srečno smo prestali do smrti nevarno pot.

Ali tudi hudo težavno je bilo po robu velikega Zvonika. Vsi polomljeni sicer smo vendar srečni na najvišji vrh Velikega Zvonika, 12.500 črevljev visokega, dospeli ravno ob 7. uri zjutraj.

Hvala Bogu! — je bilo vse, kar sem rekel.

Po starodavni navadi je jel vodnik moj, vrli Pichler, moliti v zahvalo Vsegamogočnemu za srečno prestale tolike težave in nevarnosti. Meni med molitvijo solzé veselja v očeh igrajo. Ko odkrit v tem trenutku klobuk v rokah držim, zapazim, da je moj mali barometerček na klobuku 11 stopinj gorkote kazal. Solnce je lepo sijalo, nobenega vetra ni bilo čutiti in nobene meglice videti, kakor daleč so segale oči; okoli in okoli je ohribje svoje niže glavice v nebo molelo. Na tem stališču čutil sem se za kaj več nego navadnega človeka. Verjemi mi, dragi čitatelj, da vse fantazije niso nič proti velikanskemu ustvarjenju, katero razpeto tukaj leži na ogled človeku!

Vrhunec, na kateremu sem stal, je najvišji kralj mnogim deželam, res tako veličasten, da mi besed manjka, opisati ga spodobno.

Koj spodej pod očmi leže zgornje in spodnje „Pasterzenkeese“, proti jugu Beneško in drugo Laško ohribje, juliške planine, Mangart, Triglav, Snežnik in v temi Monte maggiore, proti južno-zahodni strani Karavanke, Stol, Storžič, Grintovec, proti vzhodu „Hoch von Dachstein“, „Watzmann“ in Koroški hribje, proti severu Saleburške, Bavarske in Virtemberske goré, proti severno-zapadni strani mali in veliki „Venediger“, naprej v daljavi Švajcarski hribje, zapadno v podnožji Kals, Windischmatrei, Zillerthal, vzhodno-južno „Ortelsspitze“ do Montblanka.

Prostora na vrhu Zvonikovem je le komaj za 6 ali 7 ljudi, in ker še ta prostorček visi, rečem Pichlerju, naj mi moj plašček (plajd) na sneg pogrne, da se na-nj vležem in neizmerni propad pogledam. Ali v tem hipu mi je Pichler že pri nogah bil, in ko se hočem še malo naprej pomakniti, me Pichler kar za noge zgrabi, rekoč: „Stojte, gospod! če vam je življenje drago!“

Na sredi vrha je plehasta skrinjica s pokrovom na dolgi železni palici v sneg in led zabita; va-njo obiskalci Velikega Zvonika svoja imena na listku (visitkarte) zapisana pokladajo. Bilo jih je kakih 30; tudi jaz sem svojo priložil.

Dobro uro smo se tu mudili. Potem se še enkrat ozrem na vse štiri kraje sveta, vzamem za zmiraj slovó od velikana, katerega gotovo ne bom več pohodil. In zdaj v imenu božjem nazaj.

Lasje so mi jeli pokonci rasti; Sepl se spravi spred, Pichler zad vrv dobro napnè. Vsi omolknemo. Pri vsakej stopinji sem moral vrv dobro nategniti; počasi se plazimo doli po Velikem Zvoniku, in čez prelaz in gori na kviško Malega Zvonika smo prišli, da sam nisem vedel, kako; palice vzešši smo po robu malega srečno dospeli na veliko polje grozovito s snegom obloženo.

Hvala Bogu! vrvi sem bil zdaj rešen. Sepl pa zdaj sede v sneg ter pravi, naj tudi jaz tik za njim v sneg sedem. Ko to sto-

rim, prime moje noge, dene jih na svoje in sproži, — in smuknila sva doli do „Adlersruhe“ kakor blisk, Pichler koj za nama. Kar smo gori 3 četrt ure hodili, zato smo doli samo par minut potrebovali. To je bila najprijetnejša in najhitrejša vožnja celega potovanja.

Na „Adlersruhe“ zapazim skalo iz snega moleti; v spomin, da je Kadilnik tukaj bil, svoje ime z oljnato barvo na-njo zapišem. Ta napis je edini v tej višavi, blizu 11.000 črvljev visoki.

Kmalu smo prišli na „Hohenwarte“. To je bila zadnja huda hoja; navpik doli sam gladek led. Pod pazduho me primeta, „Herr nur Courage!“ in kar drčali smo se doli tako, da so kramžarji jako peli. Kmalu smo bili v snegu na ledniku. Pichler je zopet naprej, kakor gori gredé, s palico sneg sondiral, jaz po njegovih stopinjah, Sepl pa tik za menoj. Tu smo gori gredé na snegu puščeno svetilnico seboj vzeli in prišli ob 11. uri zopet na kamenje in kršje na „Salmshöhe“ do „Salmshütte“.

Ko se ozremo nazaj na „Hohenwarte“ in „Adlersruhe“, vidimo, kako je gori burja sneg v zrak nesla. Veseli bodimo — pravita — da smo že tukaj; kajti to je popotnikom jako nevarno.

Vodnika mi rečeta, da po navadi se tukaj je, pije in počiva; ali meni ni bilo mari za vse to, slabega sem se čutil v prsih, do kolen moker, od treh zjutraj do enajstih zmirom v snegu, sem komaj čakal, da smo odrinili. Hitro smo šli doli in prišli ob 1 uri popoldne nazaj v „Leiterhütte“, kjer sem kmalu vlegel se na mrvo k počitku. Ob štirih smo vstali in šli po isti poti nazaj in srečno prišli ob 7. uri zvečer v „Sveto kri“ k Šoberju nazaj. Tu najdem gosp. profesorja Skubica iz Ljubljane in še druge prijatelje v hiši. Dobra juhica me okrepeča in ko plačam vodniku Pichlerju 10 gld., Seplnu pa 8 gld. (tarifa je 8 gld.), se podam koj k sila potrebnemu počitku. In sredi je bila pri koncu.

Zarad velike trudnosti nisem mogel veliko spati; vstanem tedaj v četrtek zjutraj ob šestih in poravnavi račun pri Šoberju — mož je pošten in ne drag — se ob 7. uri že odpeljem nazaj proti „Winklern“, kjer sem v gostilnici pl. gospé Aichenegove obedoval, od tod z dvema nosačema šel čez „Iselsberg“ in ob treh popoldne v mesto Lienz v Bistriški dolini (Pusterthal) prišel. Ko ogledam snažno mestice, pride ob šestih vlak iz „Franzensfeste“, s katerim sem se odpeljal v „Oberdrauburg“ in tukaj prenočil.

V petek zjutraj ob 7. uri se odpeljem s pošto čez Ziljski hrib (Gailberg) 5961 črvljev visok, in ob polu desetih se pripeljem v Keče v zgornji Ziljski dolini. Tu ogledam staro farno cerkev iz 15. stoletja.

Pol ure proti hribu Polinku, 7358 črvljev visok, ki mejí Laško in Koroško, leži „Mauthen“ v dolini Leski (Lessiachthal). Pravijo, da še zdaj se vidijo znamenja, ko je čez te hribe peljala rimska cesta, ktero je Julij Cesar dal napraviti. Lepa in rodovitna je dolina. Ob dveh sem bil v sv. Mohoru (Hermagor). Ko sem ogledal trg s precej visokimi hišami, ki stojé večidel ob cesti, drdram na kolih naprej dokler ne pridem v vas „Nötsch“ na desni strani

pod Dobračem, kjer sem prenočil in od koder sem drugo jutro (soboto) z najetim vodnikom lezel na očeta „Dobrač“, 6014 črevljev visocega.

Lep razgled se razprostira po celi Ziljski dolini (Gailthal) z velikim ohribjem laške meje, druge ohribje pa mejí Belansko dolino, Vélíki Zvonik pa, žalibog -- je zakrivala megla, tem bolje pa so se blizo videli hribi: svete Višarije, Mangart, Triglav, tu pa Oževansko (Ossiacher), Vrbsko (Wörther) in Blatsko (Faaker) jezero. Leta 1348. 25. januarija se je po potresu pol hriba na desno zvrnilo in 16 vasi zasulo, reko Zilo zaprlo; voda brez odteka je po celi dolini nazaj stopila in doline zalila tako, da so ljudje bežali v hribe. Več časa še le potem si je reka spet današnje pot predrla. Zato je grozna revščina mnogo let to okrajno stiskala. Ko sem tudi tukaj na skalo imé svoje z oljnato barvo načeečkal, šel sem na desni strani po strmih skalah nazaj, in prišel ob eni popoldne v gostilno nazaj. Vodniku mojemu je imé Janez Smolej. Kmete in druge delavce sem slišal tú slovensko govoriti, sicer pa je povsod germanizem zatrl domači slovenski jezik! Sadu družih etnografičnih študij nisem seboj prinesel. Ob polu dveh me spremi Matija Smolej čez travnike do „Hohenthurma“; tu sem dobil voznika in ob štirih sem bil v Trebižu, od tod pa po železnici ob 8³/₄ na Blejskem jezeru.

V nedeljo sem celi dan na jezeru počival, zvečer ob pol 11. uri pa srečno dospel v Ljubljano.

To, dragi čitatelji, je bilo moje potovanje na Vélíki Zvonik. Popisal sem potovanje, da je kažipot drugim. Sklepam pa ta potopis s tem-le priporočilom: Kdor ima veliko korajžo, naj gre za menoj na Zvonik; obljubim mu, da se ne bode kesal. Diplom o pravega „Sokola“ daje „Vélíki Zvonik“. Jaz pa sem vesel, da sem srečno priromal zopet v ravnino. Na zdravje!

V Ljubljani, 15. septembra 1872.

France Kadičnik.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000196582

